

Een beter milieu begint bij iedereen

Aha, bij onszelf dus.

PDJ 2020

Persoonlijk Duurzaam Jaarverslag 2020

Henk Tetteroo

met medewerking van Henk Frigge

Reacties (tips, kritiek) zijn van harte welkom

Inhoudsopgave

1. Inleidend	2
2. Mondiale voetafdruk (MV)	3
3. Publiciteit	3
4. Geld	4
5. Eten en drinken	4
6. Water	5
7. Gas en stroom	6
8. Papier	7
9. Glas	8
10. Restafval	8
11. Compost	9
12. Zwerfafval	9
13. Kleding	12
14. Medicijnen	12
15. Drugs	13
16. Vuurwerk	13
17. Online winkelen	13
18. Fiets	13
19. Verkeer en vervoer	13
20. Tuinoogst	17
21. Waarnemingen in mijn tuin	17
22. Groot Genoeg	18
23. Alle kleine bestjes helpen	18
24. Lidmaatschappen	18
25. Geschiedenis PDJ	18
26. Taal	19
27. Reacties op PDJ 2019	19

Een meid met inhoud!

Die zich niet inhoudt!

Brussel 24 januari 2019

1. Inleidend

Het is een bekende discussie als het gaat over het werken aan een beter milieu en een beter klimaat: welke aanpak is de beste? Gaat het om een beter beleid, van overheden dus, of moet de burger meer haar of zijn best doen?

Dat er actie en verandering moet komen, staat als een paal boven water. Alle seinen staan op rood. En hoe vaak was het al vijf voor twaalf? Het ene na het andere rapport verschijnt dat het steeds moeilijker wordt de klimaatdoelen van Parijs-2015 te halen. De haalbaarheid van de 1,5 graad opwarming van de aarde komt almaar meer in het gedrang. Smeltende ijskappen en gletsjers, smeltende permafrost, grootschalige ontbossing en steeds meer mensen op de vlucht. En dan ook nog de dramatische achteruitgang van de biodiversiteit.

*Verklein je afdruk
Stop met vlees en vliegen*

In mijn PDJ 2019 stelde ik dat een beter beleid het belangrijkste is.

Maar ook dat het voor een individu het beste is zich te concentreren op haar/zijn eigen mondiale voetafdruk. Daar heb je immers het meeste vat op; daarmee kun je het makkelijkst resultaat boeken. En daar kun je dan een beetje optimisme op baseren. Beleidsbeïnvloeding, dat is vaak niet te doen, met de beste wil van de wereld niet. Ik ben een sterveling, mijn bereik is beperkt.

Stukje bij beetje
het milieu
verbeteren dus?

Nee, voetje
voor voetje.

Jesse Klaver (GroenLinks) en Sigrid Kaag (D66) namen onlangs afstand van de stelling dat een beter milieu bij jezelf begint. Greenpeace deed dat ook, in de persoon van Cas van Kleef, campagneleider (Greenpeace magazine, herfst 2020). Ook Milieudefensie neemt dat standpunt in. Jan Franssen, gezaghebbend oud-stafmedewerker van stichting Natuur en Milieu, betoogde hetzelfde, in e-post aan mij.

Ik leg het accent anders. Ik ben nog steeds van mening dat het gaat om een en-en-benadering. Ik pleit voor integraal denken.

Zeker: beprijzing moet veel meer ingezet worden om het burgers makkelijker te maken goed te kiezen. Vliegen moet fors duurder worden.

Autorijden moet ontmoedigd worden ten voordele van alternatieven, zoals fiets en ov. Een vleestaks is zeker redelijk. En biologische producten moeten juist goedkoper worden dan niet-biologische.

Parijs is niet ver meer PDJ 2048

Maar ik kan dit alles bijna alleen dichterbij brengen door mijn eigen keuzes te maken. En dat is: werken aan mijn eigen mondiale voetafdruk en daar aandacht voor vragen met mijn PDJ. En hopen dat mensen zien wat er mogelijk is.

Ik hoop, kortom, dat mijn PDJ een voorbeeld vormt.

Nog anders geformuleerd: een beter milieu begint bij iedereen.

En, de leus loopt niet lekker maar toch: denk mondiaal, handel lokaal.

Geen woorden maar daden en praatjes vullen geen gaatjes. Wat zijn mijn wapenfeiten?

Nou, hier zijn ze:

- Water: ik gebruik minder dan 40% van wat een Nederlander gemiddeld gebruikt.
- Stroom: ik gebruik 51,8% van wat een eenpersoonshuishouden gemiddeld nodig heeft
- Gas: ik gebruik 50,1 % van wat een tussenwoning gemiddeld nodig heeft
- Zwerfafval: ik laat al zeventien jaar zien dat er statiegeld op blik en plastic fles moet worden ingevoerd. Mijn raapresultaten tonen dat aan.
- Ik eet alleen vegetarisch en bijna alleen biologisch
- Ik vlieg niet
- Ik zit weinig in auto's
- Ik koop bijna geen nieuwe kleding

2. Mondiale voetafdruk (MV)

Ik heb op 23/8/21 mijn mondiale voetafdruk (voorheen: ecologische voetafdruk) voor 2020 berekend. Na het beantwoorden van de 26 vragen, de zogeheten 'quickscan', kwam ik uit op 2,7 hectare. Ik deed dit met behulp van de webstek: www.duurzaamheidinactie.nl Een Nederlander heeft gemiddeld 6,2 ha nodig. Er is eigenlijk maar 1,8 ha beschikbaar.

In 2019 kwam ik uit op 2,8 ha. Dus: een verbetering van 0,1 ha bereikt.

Volgens Geert van Grootveld, die over mijn PDJ heeft geschreven in de Delftse Post, is het correct dat ik op nog eens 0,5 ha kleiner uitkom.

Hij beargumenteert in een artikel dat het zwerfafval dat ik jaarlijks raap, in de berekening betrokken moet worden. Inderdaad is het zo dat dit raapwerk nog geen deel uitmaakt van de 'quickscan'.

Hoe het zij, mijn MV ligt ruim onder de helft van die van de gemiddelde Nederlander.

Ik ben van mening dat het idee van de mondiale voetafdruk een veel grotere rol moet gaan spelen in het openbare leven. Ik vind dat er op scholen aandacht aan moet worden besteed.

Het uitrekenen van je MV moet gewoon worden. Het kan zo een grote stap vooruit gaan betekenen.

En dat is werkzamer dan de campagne van de rijksoverheid 'Iedereen doet wat'. Die maakt een uitgesproken slappe indruk. Hoe kun je nu de effecten van vliegen en vlees eten buiten beschouwing laten?

3. Publiciteit

In vergelijking met 2019 heb ik dit jaar minder van publiciteit gebruik kunnen maken.

Dat kwam vooral door corona. Niet dat ik daardoor getroffen ben, nee, ik heb geen lezingen kunnen geven en ook anderszins veel minder aan de weg kunnen timmeren.

Een overzicht (de met een asterisk aangemerkte nummers beschouw ik als hoogpunten van dit jaar):

1. Ingezonden brief in Delft op zondag, 19/1/20
2. Aanwezig op openbare avond in Amsterdam, 22/1 over zwerfvuil (dagblad Trouw). Daar gesproken over mijn raapresultaten.
3. Artikel met foto 'Zwerfafval is doorn in het oog', van Annemarie Oorthuizen in Delftse Post, 5/2
4. Ingezonden brief in Delft op zondag, 11/4/20 (gestopt met rapen vanwege coronagevaar)
5. Gesprek/ interview met Tijn Noordenbos in de serie Tafel van Delft, 22/4 over o.m. A4MD en mijn PDJ. Video op YouTube en Facebook
6. Interview voor Radio Delft over besluit staatssecretaris om per 1/7/21 statiegeld te zetten op plastic flesjes, Frans van Rijnsouw, 29/4
7. (*) Hoofdartikel voorpagina Delftsche Courant met foto, over strijd tegen verbredingsplan A4, 29 juli, Carel van der Velden
8. Mijn optreden op de Mooi Weer Spelen in Delft op 6 september viel volledig in het water door een beroerde programmering
9. Ingezonden brief In De Schakel Midden-Delfland over plan verbreding Woudseweg, 8 oktober
10. (*) Opiniëartikel, door mij geschreven, een derde pagina groot; Titel: 'Minister, extra asfalt is niet meer verantwoord' AD, 7 november. Een maand later verscheen het artikel ook in het Rotterdams Nieuwsblad. Te lezen op pagina 14.
11. (*) Halve pagina met foto, in de rubriek Hemd van het lijf, van Juliano van der Knaap; Delft op zondag, 15 november. Over mijn PDJ.
12. Hele pagina in De Verderkijker, tijdschrift van Vereniging voor Natuur- en Milieubescherming Pijnacker, december 2020. Over mijn PDJ

4. Geld

Ik heb rekeningen bij Triodos (sinds augustus 2010) en ASN-bank (sinds augustus 1992).

Ik heb mijn rekening bij de RABO-bank opgezegd. In een brief motiveerde ik het: de RABO is betrokken bij ontbossing in Indonesië.

Ik kreeg, pas na een rappel, een nietszeggend antwoord.

Ik roep mensen die een rekening hebben bij ABN AMRO, RABO, ING, op deze op te zeggen met hetzelfde argument.

5. Eten en drinken

Ik ben nu al zeker negen jaar vegetariër. De productie van één kilo vlees leidt tot een uitstoot van 11 kilo CO₂. Bij één kilo groente of fruit is de uitstoot één kilo.

Vis eet ik evenmin. Ik wil niet medeverantwoordelijk zijn voor overbevissing of zelfs het leegvissen van de zeeën.

Ik koop bijna alleen biologische producten. En verder zo mogelijk Nederlands en van het seizoen om zodoende zo weinig mogelijk voedselkilometers te veroorzaken.

Sinds 14 augustus 2018 ben ik lid van Coöperatie Odin. Ik doe er elke week boodschappen, voor ongeveer zestig euro. Ik heb er een fruitabonnement: een tas met biologisch of biologisch-dynamisch fruit. Zo bied ik telers een afzetmogelijkheid. Een bezwaar is dat het deels om fruit van ver gaat (bananen, sinaasappelen enzovoort). Ik kaart het soms aan in de winkel maar het heeft (nog?) geen resultaat gehad.

En al die voetafdrukken dan?!

Naar deze winkel loop ik steeds. Drie kilometer heen en drie terug: goed voor mijn conditie.

De rest van het eten en drinken koop ik bij de PLUS-markt in de buurt.

Ook bijna altijd biologisch. En als dat er niet is: uit Nederland.

In winkels vraag ik soms naar bio-bier of -wijn, ook als die niet in het assortiment lijken te zitten.

Volgens een schatting van Wageningen University (AD, 19/12/19) gaat er in Nederland jaarlijks voor 1,8 miljard kilo voedsel de vuilnisbak in.

Dat is een derde van wat er in de keuken komt.

Belachelijk/decadent/totaal onverantwoord, toch?

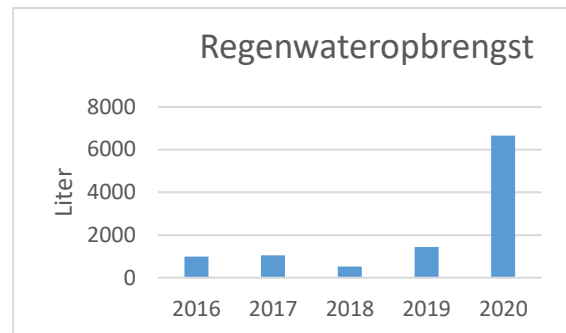
6. Water

Een Nederlander verbruikt gemiddeld 120 liter water per dag. Zet 120 literflessen op een rij en kijk er dan naar om dit tot je door te laten dringen.

Met spaarflessen naast de gootsteen bespaar ik per afwasbeurt anderhalve liter. Dat water is geschikt om er koffie of thee van te zetten of om er de wc mee door te spoelen. Ik heb en hoef geen vaatwasmachine.

Ik douch altijd met een teil aan mijn voeten en ook zo heb ik spoelwater. Steeds maar een paar minuten, niet elke dag en zeker niet elke dag twee of drie keer. Door korter te douchen bespaar ik ook gas.

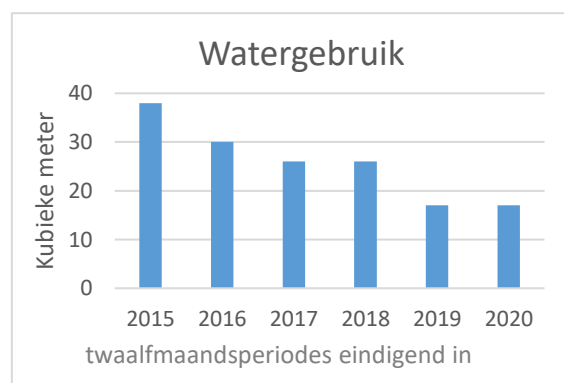
Ook met water uit mijn twee regentonnen spoel ik de wc door. Ik heb in 2020 in totaal 6.663 liter water getapt, een enorme verbetering t.o.v. de voorgaande jaren. Zie: de staafdiagram hierboven/rechts.

Die verbetering kwam er dankzij de aanschaf van twee cementkuipen voor de opvang van regenwater, op 1/11/19 en 7/5/20. Capaciteit: 45 liter elk. Kosten: 10 euro en 11 euro 70. Maar vooral door de koop van twee regentonnen op achtereenvolgens 6/12/19 en op 7/2/20. Het zijn tonnen van het merk Harcostar, gemaakt van recycled (gerecycled!?) plastic. Ze hebben een capaciteit van 227 liter. Kosten: 406 euro, resp. 362 euro 75. Buurvrouw Esther heeft de ton aan de voorkant van mijn huis voor de helft betaald.

Ik heb in totaal zes flessendragers. En zo'n 25 anderhalveliterflessen; allemaal op straat gevonden.

Mijn gebruik in de periode 19/3/20 tot en met 24/3/21 was 17 m³. Dat is even veel als in het jaar ervoor. Aldus gebruik ik ruim 46,5 liter water per dag. Dat is dus minder dan 40% van wat een Nederlander gemiddeld gebruikt. In onderstaande staafdiagram vind je mijn gebruik vanaf maart 2014:

Ik betaalde aan drinkwaterbedrijf Evides 10 euro 87 per maand. De grootste kostenposten zijn: de vaste kosten en de variabele kosten.

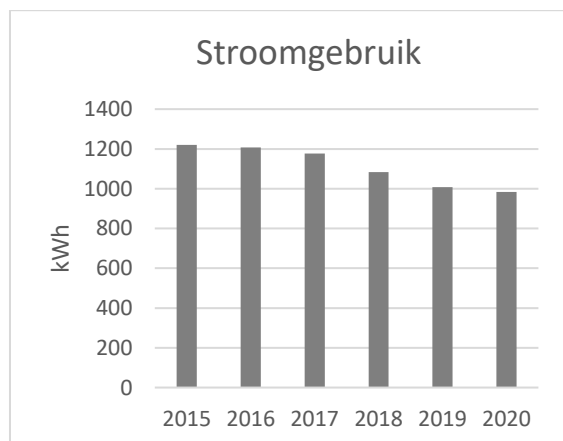
Heel opmerkelijk is het dat je voor 1000 liter water nog geen euro betaalt. De prijs is extreem laag; er gaat geen enkele prikkel van uit om zuinig te zijn.

En zo krijg je dan mensen die op warme dagen hun zwembad eventjes vol laten lopen: 2400 liter. Zo leuk voor de kinderen...

7. Gas en stroom

Op 15/2/21 ontving ik mijn jaarnota van Eneco.

Vooruitgang: zowel mijn stroomgebruik als mijn gasgebruik is wederom gedaald; het eerstgenoemde voor het vijfde jaar op rij. Ik gebruikte in 2020 aan stroom: 984 kWh. Een jaar terug was dat: 1007 kWh. In 2018: 1084 kWh. In 2017: 1177 kWh. 2016: 1207. 2015: 1220.

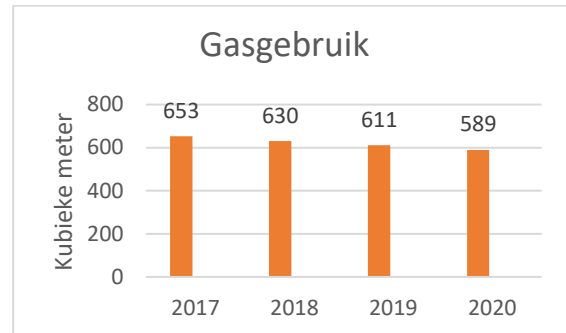

Een eenpersoonshuishouden heeft als gemiddeld gebruik: 1900 kWh (opgave Eneco, februari 2021). Ik zit dus op ongeveer 51,8% daarvan.

Dat geldt min of meer ook voor gas. Ik gebruikte in 2020 589 m³ gas.

In 2019: 611 m³. In 2018: 630 m³. In 2017: 653 m³. Dus: voor het derde jaar op rij omlaaggegaan.

Een tussenwoning heeft als gemiddeld gebruik: 1175 m³ (opgave Eneco, februari 2021). Ik zit dus op ongeveer 50,1% daarvan...

((Verwarrend is wel dat de jaaropgaven van Eneco op mijn jaarnota wat betreft gasgebruik niet hetzelfde zijn. In de jaarnota 2019 stond nog dat ik 526m³ had gebruikt in 2019. In de jaarnota 2020 had ik in 2019 611 m³ gebruikt. Rara! Hoe dan ook: het doet niets af aan de daling over meer jaren in gebruik van gas)).

Sinds juli 2017 ben ik met pensioen en daarom veel vaker thuis. En daarom is de, nu al jaren steeds grotere, besparing op water, gas en stroom een extra mooi resultaat. Goed gedaan jochie!

Met behulp van mijn Toon heb ik me een beeld gevormd van het energiegebruik van mijn huishoudelijke apparaten. (van meer naar minder: wasmachine, oven, waterkoker, magnetron, tosti-apparaat, koffiezetapparaat, stofzuiger, radio, tv, computer). Ik heb gereageerd op deze inventarisatie door oven, magnetron en waterkoker veel minder te gaan gebruiken dan wel helemaal niet meer.

En door tosti-apparaat en koffiezetapparaat steeds zo snel mogelijk uit te schakelen en de nawerking te benutten.

Ik heb geen vaatwasmachine en geen wasdroger. Wel wasrekken en een droogmolen.

De bonte was doe ik op 30 graden, de witte op 40 graden.

Mijn hooikist heb ik in 2020 236 keer gebruikt. Als ik uitga van zes minuten gas per keer, betekent dat een besparing van ruim 23 en een half uur.

Ik zette hem vooral in voor het koken van macaroni (55 keer), van aardappels (44 maal), conchiglie (25 keer) en verder: spaghetti, zilvervliesrijst, penne, bataat, tagliatelle, linguine, rigatoni, gnocchi, snijbonen en andijvie.

Ik gebruik mijn hooikist sinds februari 2010. Ik heb hem sindsdien, tot 1/1/21, 2065 keer ingezet. Met hetzelfde uitgangspunt als hierboven genoemd houdt dat in dat ik zodoende nu 206 uur gas heb bespaard.

Mijn huis heeft het voorlopige energielabel C. Het is energiezuiniger dan gemiddeld, vergeleken met alle woningen in Nederland (informatie van het Rijk, augustus 2020).

8. Papier

Ik heb 78 tassen met oud papier en karton naar de container van korfbalclub Fortuna gebracht. Bij mijn routine hoort dat ik daarbij wat tijd neem om mijn spul en dat van anderen naar achteren te gooien in de horizontaal-diepe bak om zodoende de capaciteit beter te benutten.

In de voorgaande jaren waren dat er 101 (2013), 102 (2014); 111 (2015); 88 (2016), 87 (2017); 85 (2018) en 79 (2019). Ik relativeer de verhouding tussen deze hoeveelheden wat: de grootte van de tassen verschilt namelijk nogal.

Sinds 9/1/'16 heb ik een nee/ja-sticker op mijn brievenbus. Dat scheelt flink wat papier.

Ik heb 137 enveloppen hergebruikt. Voor een klein deel voor post naar mijn zus en zwager in Canada. Voor een groot deel voor verzending van mijn PDJ 2019.

Bij de afwas, die ik met de hand doe, week ik etiketten van fles en pot af.

Ik raap papier van de straat: sigarettenpakjes, kranten, folders (soms een heel pak) en wat dies meer zij. Ook karton, dozen of resten ervan.

Ik gebruik ecologisch of kringlooppapier. Nooit bedrukt of gekleurd. Ook ecologisch keukenpapier.

Oude nummers van tijdschriften waar ik op geabonneerd ben, leg ik op de leestafel van de Bloedbank voordat ik daar plasma ga geven.

Zus Carla neemt maandelijks het Delft-katern van het AD mee om te lezen. Ik ben geabonneerd op die krant.

Al zeker tien jaar verzamel ik theezakjes voor buurvrouw Anjo. Saskia doet mee. Anjo maakt er kleine kunstwerken van. Ze bedankt me de laatste jaren in stijl: met een kerst- en nieuwjaarswens op karton.

Koffiefilters gebruik ik soms wel vijf keer: alleen voor mezelf, niet voor gasten.

In de twee supermarkten waar ik kom, laat ik de kassabon meestal niet uitdraaien.

Het verzamelen van oud papier zat er bij mij al vroeg in. Vanaf ongeveer 1972 tot midden 1977 woonde ik in een studentenhuis in Leiden. Bij de deur van mijn kamer stond een grote doos waarin de studenten van mijn etage oud papier en karton konden gooien. Als de doos vol was, strikte ik een etagegenoot en we sjoewden de doos naar de oudpapierhandel honderd meter verderop.

Idem wat betreft het gebruik van kringlooppapier. Mijn doctoraalscriptie, over het werk van dichter-schrijver-bioloog D.Hillenius, typte ik op kringlooppapier. Nog heel ongewoon in die tijd. Dat papier was toen, in 1977, nog licht-bruinig en stoffig.

Limerick van destijds:

'Mijn opa en oma uit Schagen
zeiden: Foei, ze blijven maar zagen.
Een boom voor een boek
het einde is zoek.
Wij gaan kringlooppapier vragen.'

9. Glas

Glasbakken zijn er in Nederland sinds 1978. Toen ze voor het eerst werden geplaatst, beweerden sommigen dat mensen nooit bereid zouden zijn ze te gaan gebruiken.

De praktijk laat echter zien dat het wel degelijk heel redelijk kan gaan. Bijna alle mensen in Nederland werken wel mee met glasrecycling zodra je een goed georganiseerde inzameling hebt. Mijn ervaring is dat ik maar weinig statiegeldflessen in de openbare ruimte vind. Logisch want veel mensen willen wel rapen ook als het om een klein bedrag

gaat. Alleen drinkebroers, zuipschuiten en zatladders laten hun heupflacons en zo weleens achter in struik en berm.

Ik laat weggooi glas zo mogelijk aan scherven vallen (flessenhals en open potrand naar beneden) om zodoende meer van de capaciteit van de bak te benutten. Ik heb verder de gewoonte bij de bak wat scherven te rapen die sloddervossen achterlaten; ik ben er nu toch.

En ze brengen

In week 50 (2019) is er een 'parkje' ingericht bij mij in de buurt, aan de Latijns-Amerikalaan, door afvalverwerker Avalex. Je kunt daar glas kwijt. Het zijn diepere bakken dan voorheen en ze zijn ondergronds. Dus hebben ze meer capaciteit en dat wordt nog eens versterkt doordat het glas zo meer aan scherven kan vallen. Verder staan hier bakken voor: papier, GFT, PMD, textiel en restafval. Het vormt een flinke stap vooruit dat je zo je afval gescheiden kunt inleveren. Maar je moet wel willen meewerken

Het gaat dus heel redelijk met de inzameling van glas. Verbetering is nog gewenst volgens Recycling Netwerk Nederland: dat stelt dat er, bij voorbeeld, ook op potten voor conserven en broodbeleg statiegeld moet komen.

10. Restafval

Sinds mei 2017 heb ik van Avalex een grijze container van 140 liter – terwijl bijna al mijn burens er één hebben van 240 liter. Ik denk dat ik aan een kaboutercontainer van 50 liter genoeg zou hebben.

Vermoedelijk levert Avalex die niet. Zou wel ruimte besparen.

11. Compost

*Composteren
Kun je leren*

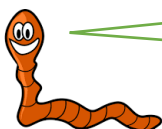
Geen takken in de bak, geen vlees, geen brood, geen gekookt eten. En verder is allerlei organisch materiaal gewoon bruikbaar. Een kind kan de was doen.

Hier volgen enkele materialen waarvan het niet zo bekend is dat ze geschikt zijn voor compostering:

- onbedrukt karton, zoals eierdozen en het karton van wc-rollen;
- restanten koffie en thee
- plastic verpakkingen met daarop een woord als 'compostable' of zo; ze hebben nummers zoals: 7P0342 en 7P2262
- eigen haar; nu ongeveer drie jaar krijg ik van mijn kapper, Ron de Voogd, mijn afgeknipte haar mee. Het kan in de compostbak. En in het voorjaar, als het windstil is, leg ik het op mijn vogelplatje opdat het meegenomen wordt door vogels voor de nestbouw.
- knipsels van nagels en raspsel van voeten

Het is goed om in droge perioden af en toe een emmer water in de compostbak te gooien.

Onder potten en in verstopte afvoergaten kun je wormen vinden. Ik verhuis ze naar mijn bak.

Eerst zat ik in de put, nu in de bak

Ik heb een VAM-junior, een kegelvormig donkergroen vat met een afneembare deksel. Een GFT-bak heb ik niet nodig; ik heb 'm in 2010 terug kunnen geven aan Avalex. Voordelen: minder ruimtebeslag, minder vervoer door de vrachtwagen van de afvalverwerker.

In 2020 heb ik in totaal 13 volle deksels uit mijn bak kunnen scheppen. Ik heb ze leeggestort in voor- en achtertuin. Grondverbetering!

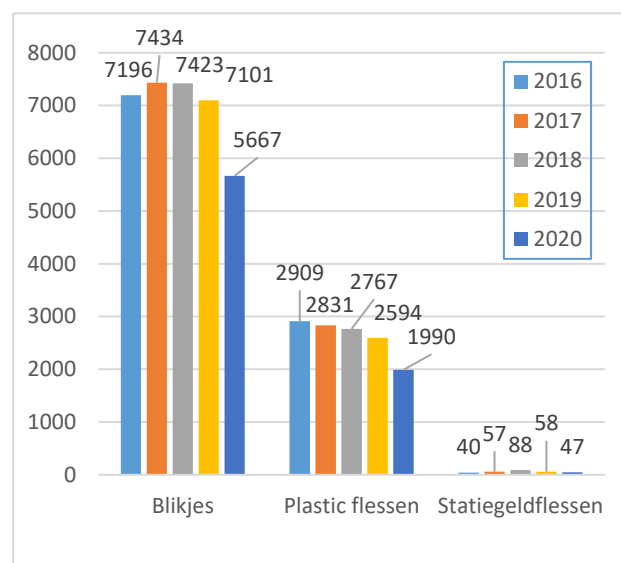
Sinds 2011 doe ik dit en ik kom nu op 130 volle deksels.

Ik heb geen groene container nodig voor GFT-afval. Minder ruimtebeslag en het is ook makkelijker voor de gemeente.

12. Zwerfafval

Ik drink nooit uit blik of plastic fles en hoogstzelden uit drinkkarton.

Ik heb in 2020 5667 blikjes geraapt, 1990 plastic flesjes en 47 statiegeldheden. In de volgende grafiek is aanschouwelijk gemaakt om welke hoeveelheden het ging in 2016 en de daarop volgende jaren.

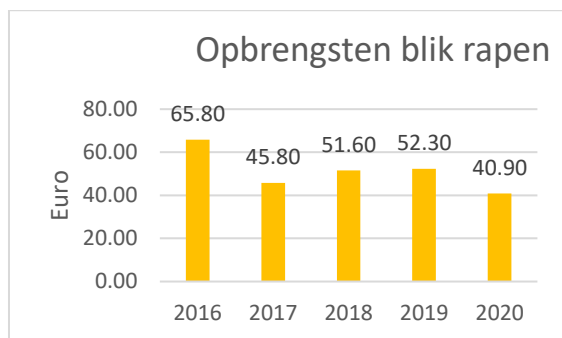

In totaal heb ik nu, tot 1/1/'21, zo'n 88.500 blikjes, ruim 34.000 plastic flesjes en 560 statiegeldeenheden van straat en stoep gepakt en uit perkjes, berm en sloten gevist.

De boodschap blijft: voer statiegeld in op blik en plastic flesjes. En wacht met het blik niet tot eind december 2022.

De hoeveelheden blik en plastic flesjes van 2020 liggen lager dan in voorgaande jaren. Door de uitbraak van corona heb ik niet geraapt van 27 maart tot 10 juni.

De opbrengst van het blik rapen bedroeg in 2020 40 euro 90. In de volgende grafiek kun je zien om welke bedragen het ging in de afgelopen vijf jaar.

Opgeteld heb ik nu, tot 1/1/'21, voor stichting Batavier 421 euro verdiend met blik rapen.

Geraapt blik plet ik onder een oude schoen. Met een magneet scheid ik ijzer en aluminium. Voor ijzer ontvang ik al jaren 10 ct. per kilo, voor aluminium 50 ct per kilo.. Ik breng het spul steeds naar Metaalrecycling Ben Janssen (Lagosweg, Delft). Hier kom ik sinds augustus 2013. Een prima bedrijf dat ik graag aanbeveel.

Ik raap al lopend of wandelend. Maar ik stap ook van mijn fiets om te rapen, behalve als ik in ongewoon gezelschap ben. Wie loopt, ziet vaak pas echt hoeveel rommel er her en der ligt. Fietsers zien minder, automobilisten nog minder.

En soms neem ik afval mee, van anderen, uit trein of bus.

Naar winkels loop ik vaak. Ik heb diverse routes die wat meer loopwerk vergen en ook goed voor mijn conditie zijn. Ik noem het afval-ommetjes.

Parkeerplaatsen zijn voor sommige automobilisten stortplaatsen. Vooral daar tref ik soms tientallen blikjes en flessen aan. Voor speelplaatsen (niet bij scholen) geldt het ook, zij het in mindere mate.

Enkele parkeerplaatsen waar het vaak een zootje is: langs de Motorenweg (bij station Delft-Campus, tegenover het voormalige Boston House), langs de Lagosweg, bij Perry's Place (Tanthof) en bij korfbalclub Fortuna.

Enkele speelplaatsen in Delft: rond The Border (Tanthof), aan de Frederik van Eedenlaan bij het Dirk Costerplein.

In de omgeving van Delft: de parkeerplaats langs de Klaas Engelbrechtsweg (gemeente Midden-Delfland), die aan de Delftweg, net ten noorden van buurtschap Zweth en de twee ten zuidwesten van Kandelaar, een ander buurtschap.

Op al deze plekken loop ik soms te rapen.

Het zijn lui die lui zijn.

Ik vind het lamelendingen.

Al een jaar of acht benut ik, soms, een knijper/grijper, gekregen van de gemeente Delft. Het ding is vooral geschikt om fles en blik uit sloten en perken te vissen.

Avalex plaatste eerder PMD-bakken: een in februari 2018, twee in december 2019.

Op 21/1/20 zijn er aan de Latijns-Amerikalaan vijf containers geplaatst, voor GFT, restafval (2), PMD en papier/karton. Deze bakken staan nu in mijn directe omgeving op een paar minuten loopafstand. Voor sommigen is dat nog te

ver. De grijze container is er nu voor alleen plastic. Die wordt, in principe, om de twee weken geleegd. Ik heb er een van 140 liter. Bijna al mijn burens hebben er een van 240 liter.

Het blik dat ik raap, bestaat voor een heel groot deel (naar schatting: 80%) uit 'energydrinks' (niet toevallig is dit flauwekul-Engels). Hoe lamleidend je daar wel niet van wordt.

Zoals je topcriminelen hebt, zo heb je topvervuilers. Topcrimineel, voor types als Taghi en Holleeder: het is op de keper beschouwd een raar woord. Topartiest, topvoetballer, topadvocaat, topdag, topvoorstelling: allemaal prima. Maar topcrimineel? Nou goed, het woord bestaat. En in dezelfde categorie valt het woord 'topvervuiler', voor Red Bull en voor Heineken.

Een schone omgeving is heilzaam voor mensen. Maar de hier genoemde twee viezeriken zorgen voor ergernis, moedeloosheid, cynisme.

Een bedrijf als Red Bull is al tientallen jaren verantwoordelijk voor heel veel rotzooi. Van de 'energydrinks' komt het meeste van RB.

Werkelijk overal ligt onze prominente proleet (Max Verstappen) te blinken in de berm. Afvalpakker Dirk Groot stelt (Trouw, 19/9/20) dat RB niets doet aan de verviezing. En ik heb de ervaring dat het bedrijf het niet nodig vindt te antwoorden op brieven.

*Red Bull?
Smeerboel!*

Ik ben ervoor dat zwerfafvalrapers hun RB-blikjes met regelmaat op de stoep bij het bedrijf gaan storten. Het adres:

Danzigerkade 15c, 4, 1013 AP
AMSTERDAM.

En ten tweede pleit ik voor een harde boycot.

Een tweede bewezen goorlap is Heineken. Van de overige blikjes komt het meeste van H. Heineken-blikjes zijn niet groen. Ook dit bedrijf verdient het dubbel en dwars geboycot te gaan worden. Er zijn genoeg andere lekkere biertjes. En geregeld stoepstorten is ook in dit geval een prima idee. Het adres: Burgemeester Smeetsweg 1, 2300 VD ZOETERWOUDE.

*Heineken?
Geen blik waardig!*

Na een oproep van Bruun van der Steuijt ben ik, vanaf 26/9/19, plastic flessen gaan inleveren bij korfbalclub Fortuna. Fles opendraaien, samenknijpen en dop er weer op: zodoende verklein je het volume en vergroot je de verwerkingscapaciteit. Het waren er in 2020 1971. De club krijgt er een bedrag voor, in het kader van de actie Schoon Belonen.

Trieste zwaanblik

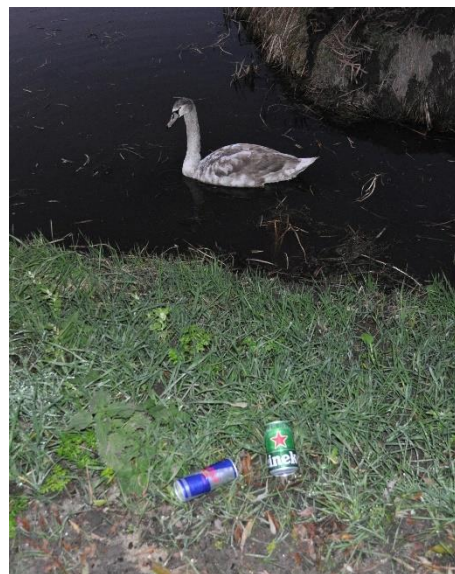

Foto: Henk Frigge

Peuken

Sinds 1 maart 2019 raap ik peuken. Dat doe ik niet overal: alleen in een driehoek vlakbij mijn huis, van ongeveer 60 bij 40 bij 60 meter.

Dat is bij wijze van experiment.

Op dit kleine stukje raapte ik in 2020 4697 peuken. Dus bijna 400 per maand. Neem daarbij in aanmerking dat ik door de uitbraak van corona niet actief was van 27 maart tot 10 juni.

Op sommige plekken in deze driehoek kun je soms tientallen peuken vinden in de perkjes langs de huizen. De rokers hier zien die perkjes als openluchtasbak. Ook storten ze er, soms halflege, blikjes, met daarin verzopen slakken. Smerig!

Een filter bestaat vooral uit plastic. In een peuk zit voldoende gif om acht liter water te vervuilen. Van de peuken die niet opgeveegd worden en op straat blijven liggen, belandt er jaarlijks een grote hoeveelheid (plastic!) via het oppervlaktewater en riolen in zee.

Peuken zijn pas afgebroken na twee tot twaalf jaar (bron: stichting Nederland Schoon, AD,, 20/3/20).

Peuken rapen als taakstraf; ik ben er in principe voor (de NS geeft het voorbeeld). En wie met alle geweld wil blijven roken, kan een peukendoosje gaan gebruiken.

Ik was een jaar of twaalf. Mijn vader vroeg me eens bij hem te komen zitten. 'Als je belooft tot je twintigste niet te roken, krijg je van mij honderd gulden.'. Het lukte me en acht jaar later kon ik incasseren.

13. Kleding

Volgens onderzoek van MVO Nederland hebben we in Nederland per persoon

gemiddeld 173 kledingstukken in de kast hangen. En jaarlijks kopen we er 43 bij.

Bijna nooit koop ik nieuwe kleding.

In 2020 kocht ik op 17/10 3 paar nieuwe sokken en op 1/12 5 onderbroeken. Alle kledingstukken: van bio-katoen.

De kledingindustrie is verre van duurzaam. Na de olie-industrie is het de meest vervuilende bedrijfstak ter wereld (Trouw, 16 april 2018).

14. Medicijnen

Nederlanders gebruiken per jaar gemiddeld vijfhonderd pillen (AD, 12/6/18). De definitie is niet helemaal duidelijk. Zeker is dat dit niet op drugs slaat.

Onderzoekers van het RIVM en Deltares schrijven in een rapport (gepresenteerd 12/10/'20) dat er per jaar zeker 190 ton aan medicijnresten in het oppervlaktewater terecht komt (van pijnstillers, antibiotica, bloeddrukverlagende en antidepressiva).

Ik was zo gezond als een vis, maar nu ben ik vogelvrij.

Het kost steeds meer moeite om medicijnresten uit de bronnen te halen, zegt Caroline Moermond van het RIVM. En van de ongebruikte medicijnen wordt er maar 10% teruggebracht.

Ik heb in 2020 bijna geen medicijnen hoeven te gebruiken. Alleen een keer oordruppels moeten aanschaffen. Soms heb ik last van hoofdpijn, 's morgens bij mijn rechteroog. Ik kan het verhelpen zonder tablet door het een minuut of wat open te sperren met twee vingers. Ik kan niet goed tegen alcohol. Door water te drinken bij de wijn heb ik er vrijwel

nooit last van. Ik drink een glas wijn, bio uiteraard, per dag.

15. Drugs

Drugs, ik mijd ze als de pest. Wie wel gebruikt en zegt dat het 'moet kunnen', is hoe dan ook medeverantwoordelijk voor alle ellende die met drugsriminaliteit te maken heeft. Kom toch niet met smoesjes.

En het is bizar dat ik me veel moeite getroost om energie te besparen - en dat illegale wietkwekers voor hun handel energie slurpen. Er zijn 2300 illegale kwekers in Nederland.

Naar verluidt wordt er steeds meer drugsafval in de natuur gestort. Dat moet dan weer tegen hoge kosten worden opgeruimd. Ik wil er niets mee te maken hebben.

16. Vuurwerk

Wat voor drugs geldt, geldt bij mij voor vuurwerk. Ik heb het nog nooit gekocht en zal dat ook nooit doen.

In Nederland ging er bij de jaarwisseling '19-'20 voor 77 miljoen euro de lucht in. Bij de volgende jaarwisseling was er, gelukkig, een vuurwerkverbod om de druk op ziekenhuizen en op handhavers, door corona toch al te hoog, niet nog verder te vergroten.

17. Online winkelen

Ik koop zoveel mogelijk in de buurt. Goed voor die winkels. Dan kan ik er ook naar terug, mocht er iets aan het product schorten of er een reparatie nodig zijn. Zodoende ben ik ook niet

verantwoordelijk voor het gerij en geros van die pakketbusjes, bestuurd door onderbetaalde werknemers.

En wat een domme reclame: 'Gratis verzending en retour'.

18. Fiets

GOEDKOOP!

Reparaties en dergelijke aan mijn Sparta Marathon:

20/1: beter achterlicht; ketting en versnelling afgesteld (12 euro);

19/2: nieuwe bel (2 euro);

15/4: teller (van o.m. kilometers): 22 euro;

7/12: nieuwe binnenband (achterwiel): 15 euro 50.

Totale kosten: 52 euro: Is dat goedkoop of is dat goedkoop?

Op eigen kracht! Ik doe voorlopig niet mee aan de trend om op een e-bike te gaan rijden. Gevolg is dat ik op het fietspad om de haverklap voorbijgestoken word, om het in wilertermen te formuleren. Ook door mensen die nog ouder zijn.

19. Verkeer en vervoer

We leven in een autocultuur. De auto is in onze maatschappij een heilige koe.

Ik heb nooit een rijbewijs gehad en het ook nooit gewild.

Als autovrije heb ik maandelijks honderden euro's bespaard. Geld dat ik later deels heb kunnen inzetten om mijn dochters Annelies en Marjolein te helpen met huis en studie (met hartelijke dank ook aan zwager Aad). Ik heb mijn hypotheek kunnen afbetalen. En ik heb bij niemand schuld.

Al tientallen jaren heeft de politiek de gewoonte om steeds maar weer nieuwe

wegcapaciteit voor auto's bij te bouwen. Meer wegen, meer bruggen en tunnels, nog meer verkeersstroken. Een heilloze aanpak: elke kilometer asfalt roept weer meer verkeer op.

Miljarden (oftewel: klauwen met geld) worden er, jaar in jaar uit, ten bate van de auto uitgegeven. In 2019 bij voorbeeld ging bijna 60% van het budget naar de auto, 35% naar het ov, 6 procent naar de fiets. En de looper dan?

De kraan flink opendraaien... en met tegenzin een beetje dweilen.

Terwijl men volop uitbreidt en bevordert, zijn er daarnaast al sinds midden jaren tachtig initiatieven om het autoverkeer via prijsprikkels te reguleren. Spitsheffing, tolheffing, kilometerheffing, wegbeprijzing, rekeningrijden: al deze ideeën lijden schipbreuk door politieke onwil. Partijen als VVD, PVV en CDA (rentmeesterschap???) liggen altijd dwars.

Een echte uitwas van de autocultuur stip ik nu aan. De op een na grootste toename van CO₂-uitstoot komt van de SUV, de dikke, hoge, brandstofslurpende terreinwagen. En zolang de emissienormen niet worden aangepast, gaan autofabrikanten geen kleinere auto's bouwen. In de afgelopen decennia zijn auto's enorm uitgedijd. Inmiddels weegt het gemiddelde Europese automobiel zo'n 1400 kilo.

Hoe zwaarder een auto, hoe onveilig dat is voor b.v. de voetganger of fietser die erdoor aangereden wordt. In 2010 reden er wereldwijd nog maar 30 miljoen SUV's rond, in 2020 waren het er 200 miljoen. (citaten van Jesse Frederik, De Correspondent, 11/2/20; met dank aan Saskia). We hebben hier dus te maken met blind en stompzinig egoïsme van mensen die met alle geweld in hun dikke auto willen rijden. SUV-erds.

Intussen is de gemiddelde bezettingsgraad van een personenauto 1,3. En 80% van de autoritten gaat over minder dan 5 kilometer.

OPINIE

Minister, extra asfalt is niet meer verantwoord

Het kabinet Rutte-3 heeft zich gebonden aan een grote vermindering van de CO₂-uitstoot in 2030, maar minister Van Nieuwenhuizen heeft haar eigen beleid. De Tweede Kamer moet de minister snel ter verantwoording roepen, stelt **Henk Tetteroo** van de Stichting Batavier.

De berichten over het klimaat zijn steeds veront-rustender, maar minister Cora van Nieuwenhuizen legt dat naast zich neer.

Op allerlei plaatsen in ons land worden nog steeds nieuwe wegen aangelegd of bestaande wegen verbreed. In het zuidelijk deel van de Randstad alleen al: de nieuwe A13/A16 en de Blakenburgtunnel. En de A4 tussen Leidschendam en Schiedam 'moet' verbreed worden.

Men gaat hier uit van nog eens 46.000 motorvoertuigen per et-maal extra in 2030 tussen de Haagse en de Rotterdamse agglomeratie. In de stukken die behoren bij deze A4-operatie, doet Rijkswaterstaat haar best de extra CO₂-uitstoot te verbergen. En onze schriftelijke vraag daarnaar wil (kan?) men al ruim twee jaar niet beantwoorden.

Door op oude voet

In juni deed Rijkswaterstaat zelfs de bizarre uitspraak: 'Snelwegen kunnen verbreed worden mits de nationale doelstelling wordt gehaald.' Wat zegt men hier? Niets anders dan: Wij gaan door

op de oude voet en anderen moeten maar zorgen voor de uitstootvermindering.

Hoofddargument voor de verbreding is dat de doorstroming ermee verbeterd zou worden. Wie gelooft dat? Schriftelijke vragen die wij gesteld hebben, wil (kan?) Rijkswaterstaat niet beantwoorden. Wij vroegen, on-

Wie gelooft dat op deze manier de doorstroming van het verkeer verbetert?

der veel meer: Hoe kun je de doorstroming verbeteren als je niets doet aan de aansluitende Ketheltunnel? Hoe kunnen steden die nu al te kampen hebben met leefbaarheidsproblemen, al dat extra verkeer verwerken? Waarom negeert Rijkswaterstaat relevante duurzaamheidsinitiatieven van grote werkgevers, zoals 'Anders Reizen'?

Intussen creëert Rijkswaterstaat in de A4-procedure steeds meer voldongen feiten. De gemeente Rijswijk krijgt zogenoemde 'groene' viaducten waarbij de A4-verbreding uitgangspunt is. (AD, 31-7-20). En eind september heeft Rijkswaterstaat de contractvoorbereiding alvast gegund aan de ingenieursbureaus Arcadis en Witteveen & Bos. Het hiertoe gemoeide bedrag: 8,9 miljoen euro.

Klimaatakkoord

Terwijl de meeste direct betrokken gemeenten (Den Haag, Delft, Schiedam, Vlaardingen, Midden-Delfland) in hun zienswijzen geschreven hebben de verbreding niet te willen, gaat de minister 'gewoon' door.

Hoog tijd dus dat de Tweede Kamer de minister ter verantwoording roept en met een beroep op het Klimaatakkoord de uitbreiding van autowegcapaciteit ter discussie gaat stellen. Niet tanken maar denken!

Henk Tetteroo uit Delft, namens de Stichting Batavier, een actiegroep van bewoners en natuurorganisaties.

AD 7 november 2020

De affiche 'Ruimtegebruik' (op de volgende pagina) van de ENFB uit 1978 laat sprekend zien hoe tiranniek- dominant de auto is in onze openbare ruimte. Een aspect daarvan: op de plaats waar een auto geparkeerd staat, kunnen acht fietsen in een fietsenrek.

RUIMTEGEBRUIK

echte nederlandse fietsersbond

postbus 2150

3440 DD woerden

ENFB

Van wie is de straat?
geefdestraatterug.nl
 Fietsersbond 1975-2020

Hoe raar/eendimensionaal is het dat er in Nederland geen autovrije dagen zijn. In België zijn ze er wel. Ik herinner me de autovrije zondagen, van 4/1/73 tot 6/1/74. Ik vond het een verademing. En hoe raar is het dat er bij ons geen autovrije buurten of wijken zijn. Alleen de Waddeneilanden Vlieland en Terschelling zijn autovrij.

In ons land is er het probleem van de bewegingsarmoede - terwijl mensen de pan uit reizen. Gevolgen zijn o.m. overgewicht bij meer dan de helft van de volwassenen. Daardoor worden, volgens deskundigen, mensen minder oud en ze krijgen eerder gezondheidsproblemen. Uit een onderzoek van het RIVM (2016) over de periode 1987 tot 2007 bleek al dat iedere volgende generatie twintigers dikker en ongezonder was. Onderzoeker Hulsege: 'We nemen nu veel gemakkelijker de auto en ongezonde voeding is goedkoop en eenvoudig verkrijgbaar.':

Sportorganisaties bevelen aan meer te gaan sporten. Neuropsychologen adviseren meer te gaan bewegen. Vrijwel nooit hoor of lees je dat betrokkenen ertoe oproepen de auto te laten staan. Er ligt hier een opdracht voor artsen, fysiotherapeuten en andere gezondheidswerkers.

Volgens Babette Porcelijn (boek: 'De verborgen impact', blz. 125) gaat 80% van de autoritten over minder dan vijf kilometer.

Met de auto naar de sportschool...

Door je BMI (Body Mass Index) te berekenen kun je in een handomdraai vaststellen hoe het met je gewicht gesteld is. (De mijne was eind 2020 te hoog: 28,4 (69 jaar, 1.80m, 92,0 kg) In 2021 heb ik door flink af te vallen grote vooruitgang geboekt).

Sinds ik met pensioen ben, kan ik vaker bloed geven dan daarvoor. Nu ga ik elke drie weken plasma doneren. En meteen wordt dan mijn bloeddruk gecontroleerd. In 2020 was die ongeveer 135/80.

*Lieg niet langer
Vlieg niet langer*

Voor vliegen geldt ongeveer hetzelfde als voor autorijden. In onze maatschappij staat het veel te weinig ter discussie. Ik heb in mijn leven maar twee keer gevlogen en daar zal het vermoedelijk wel bij blijven.

Vliegen, zeker als het onnodig en vermijdbaar is, is gekkenwerk. Maar het wordt al decennia bevorderd door de politiek: geen BTW op kaartjes, geen belasting op kerosine. Spotgoedkope verspilling en vervuiling, wanbeleid van tientallen jaren. Wel de lusten, niet de lasten.

Toen ik nog in Zoetermeer werkte, van 1979 tot 1997, was ik weer-en-windfietser.

Dat hield in: vier keer per week achttien kilometer heen en achttien terug. Je wordt er sterk van maar aan het eind van die periode (toen was ik ongeveer 45) werd het wel zwaar.

Van 1999 tot 2017 werkte ik op het Mondriaan College. In de laatste jaren gaf ik ook twee dagen per week les in Den

Haag. Toen fietste ik honderd kilometer per week.

Soms had ik het daar met cursisten over dat onderwerp. De meesten fietsten weinig of nooit.

Desgevraagd voerden ze aan dat het zo vaak regende in Nederland. Toen ik doorvroeg, bleek dat bijna niemand er een goed beeld van had: het gaat om minder dan 10% van de werkdagen.

Soms op een dag met veel neerslag, kun je op het nieuws horen: 'De regen/de sneeuw zorgt voor veel files.' Een merkwaardige denkfout.

Ik ben nu 45 jaar betrokken bij de debatten over RW19 oftewel de A4 Midden-Delfland.

Delft-Schiedam ligt er sinds 2015, Rijswijk-Delft sinds 1998.

Het had nooit zo ver mogen komen maar het Rijk heeft naar een heel scala van dubieuze praktijken gegrepen om de weg te kunnen bouwen.

Salamitactiek, overvaltactiek, ongewenste onderzoeken blokkeren (na de motie-Voortman, 1976; en naar de variant A4-met-vaart, 2010), knoeien met gemaakte afspraken (de geluid- en zichtgarantie die steeds opnieuw werd

herschreven/afgezwakt) en nog veel meer.

Mijnheer Jan Hendrik Dronkers, was u trots op uw leugen uit 2006, over deze garantie?

Terwijl men zoveel macht en middelen heeft - is men niet in staat om op een nette manier te werk te gaan.

Dieptepunt werd gevormd door de leugens van de landsadvocaat tegenover de Raad van State in december 1991. De kans was reëel dat we deze zaak (een procedure over geluid) zouden gaan winnen na een voor ons positief advies van de Adviseur Beroepen Milieubeheer. De naam van deze advocaat: mr. E.J. Daalder. De man werd in 2016 Staatsraad

bij de Raad van State. Mijnheer Eric Daalder, was u trots op uw gelieg?

Ik heb het bovenstaande gedocumenteerd in mijn artikel 'Niet tanken maar denken' uit oktober 2011.

20. Tuinoogst

a) aardappelen: 1040 gram (tot 9/10)

b) tomaten: 314 (tot 20/9)

c) rucola: 97 plantjes (tot 1/10)

d) radijs: 10 (tot 8/8)

e) veldsla 22 plantjes (tot 8/10)

f) wortelen: 1, van 120 gram (8/8)

g) raapstelen: 59 plantjes

h) andijvie: 9 planten (tot 12/8)

i) basilicum: 4 plantjes (tot 18/6)

j) tijm: 3 potjes (21/9)

k) druiven: 111 trossen (tot 16/10)

l) frambozen 128 (tot 24/9)

m) witte bessen: geen

n) zwarte bessen: 215 gram (tot 11/7)

o) aalbessen: 110 gram (tot 27/6)

p) pruimen: geen

21. Waarnemingen in mijn tuin

Dagvlinders (tussen 28/6 en 13/9):

atalanta, koolwitje, gehakelde aurelia, bont zandoogje.

In 2019 nog wel gezien, dit jaar helaas niet: kleine vos.

Nederland heeft in totaal 53 soorten dagvlinders; 17 soorten zijn verdwenen (bron: hoogleraar gedragsecologie Hans Van Dyck).

Kleine vos - Foto: Henk Frigge

Gewoon gevogelte: kauw en ekster, houtduif en Turkse tortel, koolmees en pimpelmees, spreeuw, merel, roodborst en vink, halsbandparkiet.

Bijzonder: gaai (zes keer gezien, tussen 15/3 en 24/7), roodbonte specht (4/3, 11/5, 17/5 en 29/11), staartmezen (2, op 29/10).

Opmerkelijk is verder dat er vrijwel nooit een kraai in mijn tuin te zien is.

Mijn burens (Vincent, Maria en kinderen) verhuisden eind mei, met hun twee katten. Door dit laatste en door de beukenhaag die ik heb laten planten en door het vogelvoer dat ik strooi, heb ik vaak vogels in mijn tuin.

22. Groot Genoeg

Groot Genoeg is de naam van mijn geboortehuis (aan de weg van Den Hoorn naar De Lier). Mijn broer Peter heeft er nu enkele jaren zijn kantoor.

In 2020 heb ik er 17 keer gewerkt: 17/1, 20/2, 6/3, 19/3, 3/4, 17/4, 9/5, 22/5, 13/6, 26/6, 17/7, 4/9, 2/10, 22/10, 6/11, 20/11 en 18/12.

23. Alle kleine beestjes helpen

Is het nu volgende alleen maar gepiel? Wie de dramatische neergang van de biodiversiteit voor de geest haalt, zal er, hoop ik dan maar, anders over denken. De beker- en- papiermethode: daarmee vang ik binnenshuis insecten en spinachtigen (beker boven verstekeling zetten tegen het raam, papier ertussen schuiven, omkeren, buiten vrij laten. Bij spinnen moet je er rekening mee houden dat ze zich onmiddellijk laten vallen bij gevaar).

Wel aan een zijden draadje natuurlijk.

In 2020: 34 vliegen, 18 trilspringen, 8 andere spinnen, 11 torren, 5 bijen, 5 hommels, 3 sprinkhanen, 2 hooiwagens, 2 wespen, 1 zweefvlieg, 1 pissebed, 1 langpootmug, 1 oorworm, 1 atalanta. Jeroen van der Zijde wees me erop dat ik me, met dit werk, in het goede gezelschap bevind van de dalai lama en Joke, Jeroens vrouw.

Atalanta – Foto: Henk Frigge

24. Lidmaatschappen

Ik ben betalend lid/sympathisant/donateur van het Wereld Natuur Fonds, Greenpeace, stichting Natuur en Milieu, Milieudefensie, Natuurmonumenten, Fietsersbond, Vogelbescherming, ODIN en Urgenda (alle: nationaal of internationaal opererend) en NMP (Pijnacker), BTW (Rotterdam; deze club volgt het vliegveld ten noorden van Rotterdam kritisch), KNNV Delfland, het Zuid-Hollands Landschap en ANV Vockestaert (alle: provinciaal of regionaal werkend).

25. Geschiedenis PDJ

Sinds 2012 maak ik nu een Persoonlijk Duurzaam Jaarverslag. Vanaf 2013 gaf ik het de titel: 'Liefdewerk oud papier'. Sinds 2016 verzorgt Henk Frigge de vormgeving.

Mijn PDJ van 2017 heette: 'Minder is meer', dat van 2018: 'Niet tanken maar denken.' In 2019 droeg het de titel: 'Zuinig is zinnig'.

De verslagen zijn in de loop der jaren steeds grondiger geworden.

26. Taal

In een bui (zure regen?) veroordeelde Paulien Cornelissen ooit het woord 'klimatigen'. Ik vind het juist een treffend en sprekend woord.

Ik houd van spreekwoorden die passen in een sfeer van aanpakken. Vergeet het idee dat ze oubollig zouden zijn.

- Elke dag een draadje is een hemdsmouw in het jaar
- Zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen
- Een goed begin is het halve werk
- De morgenstond heeft goud in de mond

Tips voor Van Dale:

1. 'Uitnuttten' staat niet voor: benutten maar voor: volledig benutten
2. Neem het woord 'voedselkilometer' op in het woordenboek (de afstand die een product aflegt tussen productie en consumptie, met de ermee gepaard gaan de CO₂-uitstoot)
3. En scherp de definitie van 'voetafdruk' aan. Betrek er het bijvoeglijk naamwoord 'ecologisch' bij.

27. Reacties op PDJ 2019

Ik heb van mijn PDJ 2019 100 exemplaren laten maken. Daarna heb ik het ruim verspreid. Ik kreeg een aantal reacties. Het gaat steeds om e-post tenzij anders vermeld.

1. Henk van der Ster (directeur PLUS-markt Tanthof Delft):(mondeling): reageerde enthousiast en liet het aan anderen lezen.
2. Ton Lemaire (mijn favoriete auteur; 9/11/20) maakte diverse positieve opmerkingen
3. Bert en Ria van Gelder (26/11/20): Bert wijst in zijn grondige reactie, behalve op hun eigen milieuvriendelijke inspanningen, op allerlei andere grote hedendaagse problemen. Onder meer het fanatisme van veel mensen.
4. Peter van Bruggen (13/11/20) (brief) schrijft o.m. dat hij ook vindt dat leidingwater veel te goedkoop is. Verder vindt hij een oven niet zo'n 'zuipschuit': bij gebruik doet hij er twee of soms drie gerechten in; en een oven op temperatuur staat niet constant aan. 'Ik raap ook regelmatig zwerfvuil en ik moet je zeggen: het lucht op.'
5. Geesje Veenbaas (3/11/20) wijst op eigen mondiale voetafdruk: 2,5 ha
6. Susanne Kuijpers (18/11/20) 'een mooie inspiratie voor iedereen die een bijdrage aan het milieu wil leveren.'
7. Jeroen van der Zijde (20/11/20) mist in PDJ een e-reader, onder meer om daarmee papierverbruik te verminderen; oppert Pieter Pot om plasticverbruik terug te dringen
8. Raymond Landegent (22/11 en 28/12/20) mailde een zeer lovende reactie
9. Wim van Paassen (24/11/20) 'Je daagt me uit om aan sommige items ook wat te gaan doen.'
10. Ria van Oostveen (27/11/20 en 2/1/21) Komt met idee van een lijst die maandelijks kan worden ingevuld

11. Susan Dorrenboom (27/11 en 2/12/20) Beschrijft grondig hoe zij, met diverse maatregelen, haar mondiale voetafdruk verkleint
12. Arie van den Berg (23/12/20) Beschrijft het werk op zijn biologische melkveehouderij, met het kinderdagverblijf erbij, en zijn werk in de gemeenteraad van Midden-Delfland
13. Jan Wilmer (10/12/20 en 4/1/21) Komt met een aantal adviezen. 1. Ga een website gebruiken en/of bloggen 2. Beweeg je meer in de politieke arena. 3. Vraagt om meer kwantificering bij gebruik gas, stroom, water.
14. Jan Fransen (4/1/21) betoogt dat de belangrijkste verandering van de politiek moet komen. Voor de meeste mensen is, door verkeerde prijsstellingen, b.v wat betreft vliegen, verandering onnodig moeilijk, zo niet vrijwel onmogelijk.
15. Arabella van Aartrijk (13/1/21) bedankt met een briefkaart voor de geboden inspiratie
16. Wijbe de Boer (16/1/21) 'Hier en daar maakte het me wat schuldbewust en ik heb me voorgenomen (...) mijn voetafdruk iets te verkleinen.'
17. Ronald Groen (21/1/21) 'Het nodigt uit tot nadenken over eigen voetafdruk.'
18. Tom van Bilsen (24/1/21) Hier in Duitsland is het veel beter geregeld met verwerking zwerfafval. Wijst op statiegeld, handhaving, boetes.

Je kan ook de libelle lezen

Foto: Henk Frigge

H₂

Henk Tetteroo (links) en Henk Frigge – Foto: Marjan Frigge

COLOFON

Verantwoording en tekst

Henk Tetteroo

Boliviastraat 20

2622 BL Delft

0152620786

h.tetteroo@gmail.com

Opmaak en redactie

Henk Frigge

Munterstraat 11

3123 PN Schiedam

0651621665

www.frigge.nl

henk@frigge.nl

november 2021